

6 / 2020

RAPPORT

2020

Fagskolestudentenes oppfatning av kvaliteten på utdanningen under koronapandemien

Resultater fra Studiebarometeret for fagskolestudenter 2020

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker årlig rundt 900 sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Fagskolestudentenes oppfatning av kvaliteten på utdanningen under koronapandemien
Forfatter(e)	Magnus Strand Hauge
Dato	24.09.2020
Rapportnummer	6-2020
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal NOKUT oppgis som kilde.

Forord

NOKUT skal gjennom ulike virkemidler bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning. Studentundersøkelsene våre er en viktig del av vår strategiske satsing på å dokumentere tilstanden i sektoren.

Studiebarometeret for universitets- og høyskolestudenter har vært gjennomført hvert år siden 2013 og har etablert seg som en viktig nasjonal undersøkelse. I 2017 fikk NOKUT i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å gjennomføre en tilsvarende studentundersøkelse blant fagskolestudenter. Høsten 2017 gjennomførte NOKUT en pilotundersøkelse på et utvalg fagskoler. I april/mai 2018 ble undersøkelsen for første gang gjennomført på alle fagskolene i Norge. Undersøkelsen ble gjennomført for tredje gang i samme tidsperiode i 2020.

Med Studiebarometeret for fagskolestudenter dekker studentundersøkelsene våre alle tertiærutdanninger, det vil si utdanninger som bygger på videregående nivå. Undersøkelsen spør om studentenes oppfatninger om kvalitet i utdanningstilbud ved norske fagskoler. Formålet med undersøkelsene er å gi læresteder, studenter, studiesøkere, myndigheter og andre aktører informasjon om studiekvalitet. Resultater fra undersøkelsene publiseres på www.studiebarometeret.no.

I 2020 ble undersøkelsen sendt ut midt i en pandemi. Koronapandemien traff Norge tidlig i mars, og store deler av samfunnet ble stengt ned 12. mars. Alle fagskolene måtte stenge, og all undervisning ble digitalisert over natten. I undersøkelsen ble det derfor lagt inn ekstra spørsmål om hvordan pandemien påvirket fagskolestudentene, både i hverdagen og i undervisningen. I denne rapporten presenteres de viktigste funnene fra spørsmålene om koronapandemien.

Innhold

1 Innledning	6
2 Koronapandemiens påvirkning på studentene.....	6
2.1 Hvordan har koronapandemien påvirket hverdagen til studentene?	6
2.2 Koronakrisen har ført til at undervisningen til campusstudentene er vesentlig endret	9
3 Fagskolenes håndtering av koronapandemien	10
3.1 Studentene oppfatter at fagskolene har håndtert pandemien på en god måte	10
3.2 Fagskolestudentene er mest opptatt av undervisningen og informasjonen fagskolene har gitt under pandemien	11
3.3 Studentenes oppfattelse av fagskolenes håndtering fordelt på faglige utdanningskategorier	13
4 Hva kan fagskolene lære av dette?	14

Sammendrag

25 % av studentene mener at koronapandemien påvirker hverdagen på en slik måte at det er vanskelig for dem å fortsette utdanningen. Pandemien påvirker i større grad campusstudenter, heltidsstudenter og studenter som ikke har en relevant jobb ved siden av, enn andre studenter. Ikke overraskende er det campusstudentene som i størst grad opplever at undervisningen er vesentlig endret. Her er 80 % enig i denne påstanden, mens tilsvarende tall for nettstudentene er 8 %. Mange av campusstudentene fikk endret undervisningen til nettundervisning over natten. Selv om de fleste har klart overgangen på en god måte, er det mange studenter som har mistet motivasjonen og som savner lærerne og medstudentene sine.

Studentene mener fagskolene i stor grad har håndtert konsekvensene av koronapandemien på en god måte. De er mest kritiske tilbakemeldinger til kvaliteten på undervisningen. I tillegg er cirka halvparten av campusstudentene enige i påstanden om at læringsutbyttet ikke er like godt som det ville vært om det ikke hadde vært en koronapandemi. Studentene har imidlertid gitt mange positive tilbakemeldinger til hvordan fagskolene har informert og holdt studentene oppdaterte mens skolene har vært stengte.

Studentene i samferdselsfag og tekniske fag er jevnt over de som er minst tilfredse med fagskolenes håndtering av konsekvensene av koronapandemien. De kreative fagskolestudentene er imidlertid i minst grad enige i påstanden om at de har det nødvendige utstyret for å utføre arbeidsoppgavene sine. Mange av disse utdanningene krever at studenter har tilgang til egnede lokaler (for eksempel dansestudio) og spesialutstyr som kun finnes på fagskolene. Det er også enkelte studenter på private fagskoler som er misfornøyde med at de må betale full studieavgift selv om undervisningen er redusert, og de ikke lenger har tilgang til lokaler og utstyr som de er med å finansiere gjennom studieavgiften.

En del studenter i helse- og velferdsfag rapporterer at praksis har blitt avbrutt, men er i stor grad positive til den alternative undervisningen som er gitt. Studenter i samferdselsfag (primært luftfarts- og jernbanestudenter) fikk avbrutt all praktisk trening. For studenter som var ferdige med all teori var det derfor lite annet å gjøre.

1 Innledning

Studiebarometeret for fagskolestudentene ble sendt ut torsdag 16. april 2020. På dette tidspunktet hadde fagskolene, som en følge av utbruddet av koronaviruspandemien, vært fysisk stengt for studentene i over en måned. Etter samråd med fagskolene og andre representanter for sektoren, ble det likevel besluttet å sende ut undersøkelsen. Samtidig så vi et behov for å innhente studentenes erfaringer med situasjonen. For å få informasjon om dette la vi derfor inn noen spørsmål om hvordan koronapandemien påvirket utdanningskvaliteten til fagskolestudentene. Disse spørsmålene kan deles i to temaer. Først ble studentene stilt to spørsmål om hvordan pandemien har påvirket henholdsvis undervisningen og hverdagen deres. Deretter ble det stilt flere spørsmål som handlet om hvordan fagskolene har håndtert situasjonen. Studentene fikk også mulighet til å kommentere hvert av de to temaene i egne fritekstspørsmål. I hovedrapporten for Studiebarometeret for fagskolestudenter 2020¹ går vi gjennom de overordnede resultatene på alle spørsmålene, inkludert spørsmålene om koronapandemien. I denne rapporten går vi grundigere igjennom resultatene på akkurat disse spørsmålene. Her ser vi også nærmere på hva studentene har skrevet i fritekstspørsmålene. Rapporten er delt i to. En del handler om hvordan pandemien har påvirket både hverdagen og undervisningssituasjonen til studentene. Den andre delen handler om hvordan studentene oppfatter at fagskolene har håndtert situasjonen. Til slutt er det lagt inn en oppsummering av de viktigste tingene fagskolene kan lære av tilbakemeldingene studentene har gitt dem gjennom Studiebarometeret.

2 Koronapandemiens påvirkning på studentene

2.1 Hvordan har koronapandemien påvirket hverdagen til studentene?

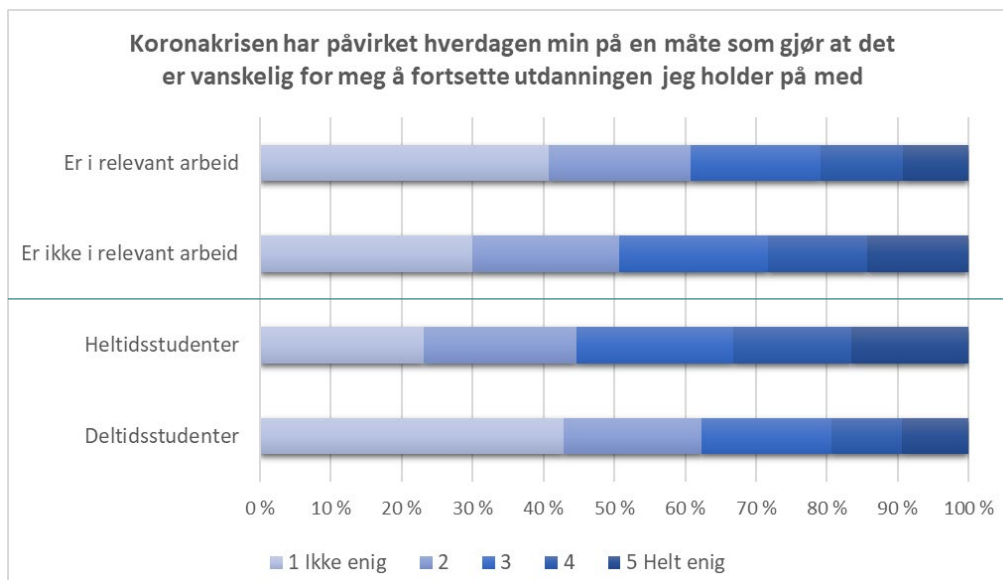
Fagskolestudentene ble presentert for to påstander om hvordan koronapandemien har påvirket dem. Den ene påstanden var «Koronakrisen har påvirket hverdagen min på en måte som gjør at det er vanskelig å fortsette utdanningen jeg holder på med». Det var flere årsaker til at vi ønsket å spørre studentene om dette. For det første er fagskolestudentene en mangfoldig gruppe. Mange fagskolestudenter er i en alder hvor det er vanlig å ha barnehage- og skolebarn. Da både barnehagene og skolene stengte, skapte det store utfordringer for mange. Mange studenter jobber også ved siden av studiet. I situasjonen som oppstod, er det ikke så vanskelig å forstå at studiene kommer sist i prioriteringsrekkefølgen. En annen viktig årsak til at vi inkluderte påstanden var at studenter kunne komme i en vanskelig økonomisk situasjon dersom man ble permittert fra heltids- eller deltidsjobben. Som student hadde man før pandemien brøt ut som regel ikke rett å motta dagpenger fra NAV². I verste fall kunne dette føre til at de måtte slutte på studiet for å klare

---

¹ Øygarden, Kristoffer Fretland (2020): Studiebarometeret for fagskolestudenter 2020 – Hovedtendenser.

² <https://frifagbevegelse.no/ledelse-og-teknikk/regjeringen-forstar-ikke-den-okonomiske-situasjonen-studentene-star-i-mener-fagskolestudentene-6.158.691191.f856147441>

seg økonomisk³. Økonomiske utfordringer kan også oppstå i familier hvor en er heltidsstudent uten inntekt og den andre blir permittert som en følge av koronakrisen. Også her vil studenten kunne oppleve at det å skaffe seg en inntekt blir viktigere enn å fortsette studiene. En tredje årsak til at påstanden ble tatt med er at hjemmeundervisning kan oppleves som ensomt, og gjøre at enkelte mister motivasjonen til å fortsette med utdanningen.

Figur 1 Svarfordeling på påstanden «Koronakrisen har påvirket hverdagen min på en måte som gjør at det er vanskelig for meg å fortsette utdanningene jeg holder på med» fordelt på arbeidsstatus og studieprogresjon.

Figur 1 viser svarfordelingene på denne påstanden fordelt på arbeidsstatus (over streken) og heltid/deltid (under streken). Figuren⁴ viser at omtrent 20 % av de som er i relevant arbeid eller er deltidsstudenter er enige i påstanden⁵. Tilsvarende tall for de som ikke er i relevant arbeid eller som er deltidsstudenter, er på omtrent 30 %. Det vil si at de som er heltidsstudenter eller ikke i relevant arbeid ved siden av studiet, er mer påvirket av følgene av pandemien enn andre. Siden påstanden dreier seg om forhold som påvirker fullføringen av utdanningene, må imidlertid andelen enige sies å være høy for alle grupper av studenter. Det er derfor sannsynlig at koronapandemien vil føre til et større frafall fra studiene enn vanlig. Resultatene sier imidlertid ikke noe om hvorfor heltidsstudenter uten relevant arbeid er de som påvirkes mest. Denne gruppen er imidlertid den som bruker mest av sin tid på fagskoleutdanningen sin. Ensomhet og lav motivasjon kan fort ramme denne gruppen hardere enn andre. Mange heltidsstudenter er også avhengige av deltidsjobber for å få

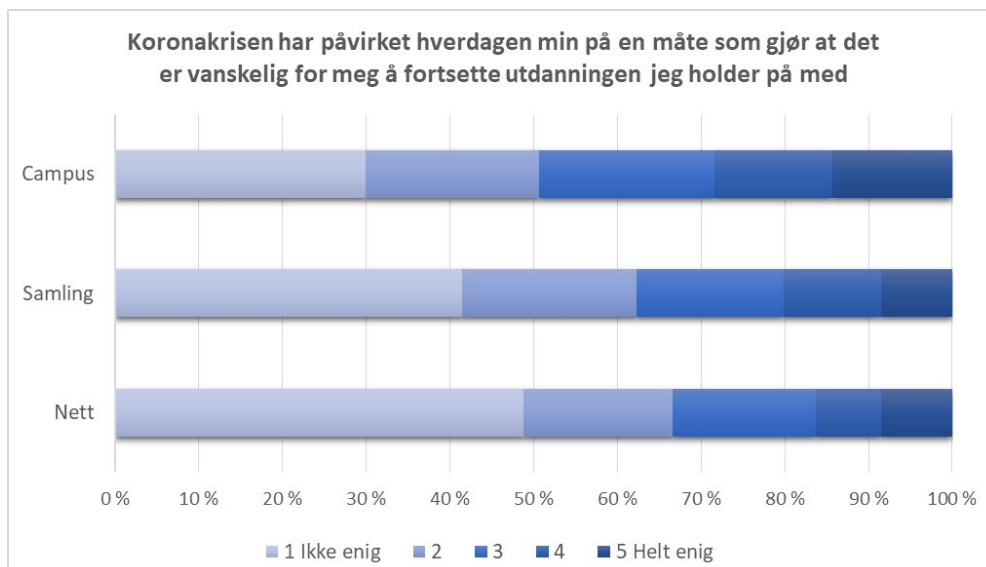
³ Selv om enkelte økonomiske tiltak rettet både mot studenter med lånekassestøtte (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/1-milliard-kroner-til-stipend-for-studenter-som-mister-inntekt/id2696414/>) og studenter uten lånekassestøtte som mistet jobben eller ble permittert (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/enklare-a-kombinere-dagpengar-med-opplaring/id2698765/>) før og underveis i svarperioden, er det ikke sikkert disse tiltakene treffer alle studenter.

⁴ Omtrent 20 % av studentene har ikke svart, eller svart «vet ikke» eller «ønsker ikke å svare» på spørsmålet om arbeidsstatus. De er ikke inkludert i figuren, men har omtrent samme svarfordeling på de som oppgir å ikke være i relevant arbeid.

⁵ Å være enig i påstanden er her, og i resten av notatet, definert som studentene som svarer enten 4 eller 5 (Helt enig).

økonomien til å gå rundt, og disse var kanskje ekstra utsatt for oppsigelser og permitteringer i den første tiden etter at samfunnet stengte ned.

Figur 2 viser at undervisningsform også kan ha noe å si for hvordan studentene svarer på spørsmålet. Campusstudenter rapporterer at de er mer påvirket enn studenter på samlingsbaserte studier som igjen er mer påvirket enn nettstudenter. Det som skiller disse gruppene i størst grad er graden av fysisk kontakt med medstudenter og lærere, noe som kan peke i retning av at manglende fysisk kontakt med lærere og medstudenter trolig påvirker studentenes motivasjon og dermed også villighet til å fortsette utdanningen.

Figur 2 Svarfordeling på påstanden «Koronakrisen har påvirket hverdagen min på en måte som gjør at det er vanskelig for meg å fortsette utdanningene jeg holder på med» fordelt på undervisningsform.

Studentene fikk også en mulighet til å skrive fritt om hvordan koronakrisen har påvirket studiesituasjonen deres. Vi har sett gjennom fritekstsvarene til studentene som er enige i påstanden om at koronakrisen har påvirket hverdagen på en måte som gjør at det er vanskelig å fortsette utdanningen, og sett på hva disse oppgir var årsaken til nettopp dette. Oppsummert finner vi følgende årsaker som ble gjengitt av flere studenter (de hyppigst nevnte er listet opp først):

- Hjemmeskole og -barnehage skapte en utfordrende studiesituasjon for mange.
- Flere melder om at nettundervisningen er lite motiverende.
- Mange mener at nettundervisning er ensomt og savner medstudenter og lærere.
- Flere har hatt mer å gjøre på jobb eller hatt en samboer med mer å gjøre på jobb.
- Flere rapporterer om mindre læring gjennom nettundervisning. Enkelte får ikke nok veiledning eller synes det er vanskelig å spørre lærere eller medstudenter om hjelp over nett.
- Mange har mistet praksis. Dette har vært spesielt utfordrende for enkelte av samferdselsutdanningene. Enkelte fly- og jernbanestudenter har bare praksis igjen av studiet, men får ikke flydd eller kjørt tog.
- Flere rapporterer om at de mangler tilgang til lokaler eller utstyr som er avgjørende for utdanningen. Det er spesielt studenter i kreative fag som rapporterer om dette.

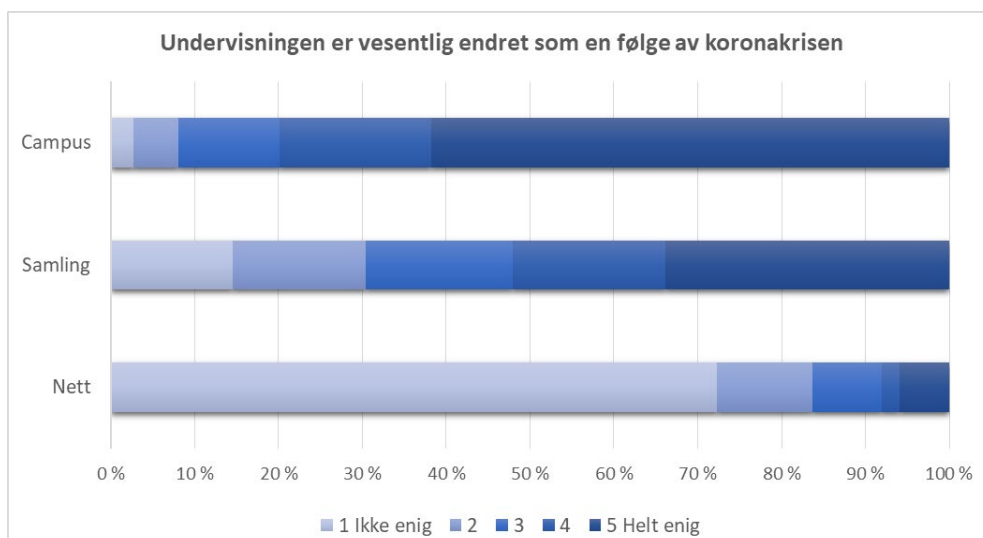

- Økonomien har blitt dårligere for enkelte. Her er det flere ulike årsaker: permitteringer, går konkurs som selvstendig næringsdrivende, mistet/permittert fra deltidsjobb og får ikke dagpenger, samboer er permittert, dagpenger er forsinket.

Som man kan se så er det mange grunner til at studiene har blitt utfordrende for studentene, og ulike studentgrupper rammes av ulike ting. I starten var hjemmebarnehage og -skole utfordrende for mange, men dette løste seg da barnehagene og skolene åpnet igjen. De viktigste årsakene som gjenstod var de som var knyttet til selve undervisningen og læringsmiljøet. Nettundervisningen ble av mange oppfattet som lite motiverende, og mange savnet det fysiske læringsmiljøet. Manglende tilgang på viktig utstyr og lokaler bidro også til lavere motivasjon for enkelte. Det var ikke veldig mange som nevnte økonomiske årsaker (cirka 15), men for disse var den svake økonomien er sterk belastning.

2.2 Koronakrisen har ført til at undervisningen til campusstudentene er vesentlig endret

Vi spurte også om hvordan koronapandemien påvirket undervisningen. En viktig grunn til at vi ønsket å spørre studentene om dette var at stengingen av fagskolene trolig hadde ulike konsekvenser for undervisningen, avhengig av undervisningsform og fag. Det var for eksempel god grunn til å tro at campusstudenter fikk sin undervisning endret i større grad enn studenter som tar hele utdanningen på nett. For mange studenter ble praksis avlyst, og flere studenter mistet tilgangen til nødvendige lokaler eller utstyr, noe som også har påvirket undervisningen.

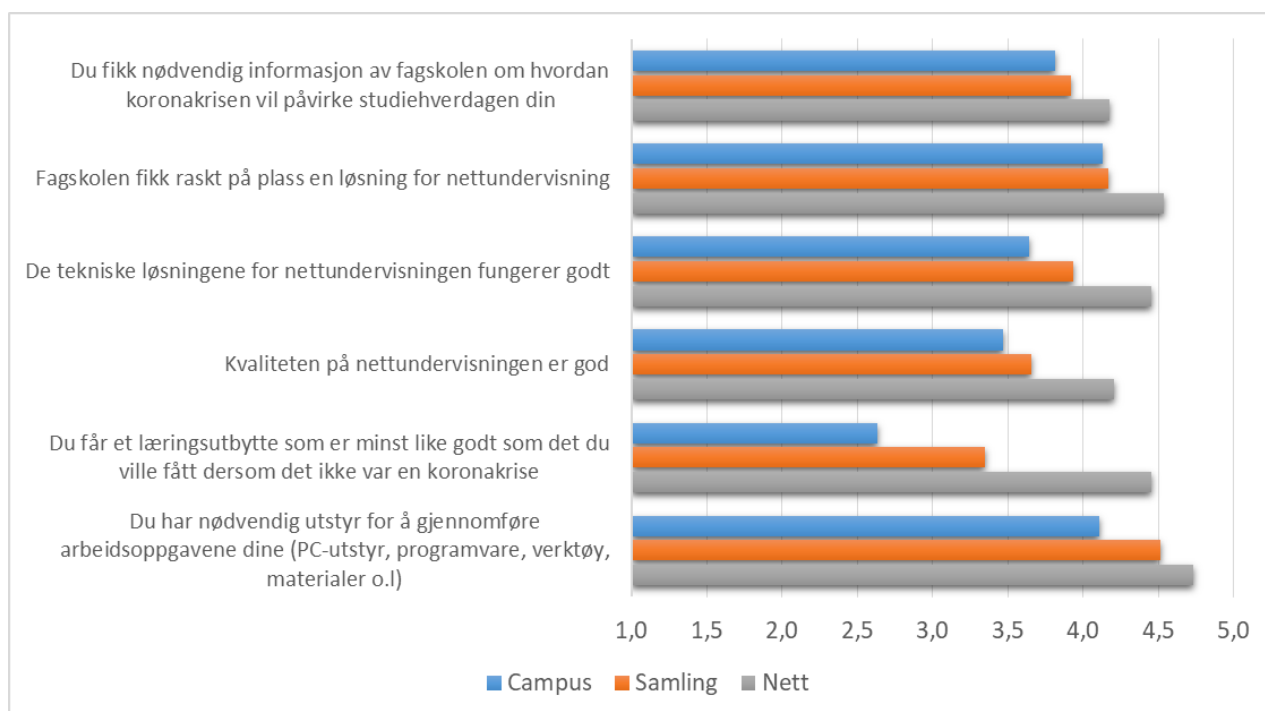
Figur 3 Svarfordeling på påstanden «Undervisningen er vesentlig endret som en følge av koronakrisen» fordelt på undervisningsform.

I figur 3 ser vi svarfordelingene på påstanden om undervisningen er vesentlig endret, fordelt på undervisningsform. Den viser store forskjeller mellom undervisningsformene. Blant campusstudentene er 80 % enig i at undervisningen er vesentlig endret, mens under 10 % av nettstudentene mener det samme. Også blant studenter på nettstøttede samlingsbaserte utdanninger er andelen som opplyser om vesentlig endring i undervisningen høy (over 50 %). Det er imidlertid ingen fag som peker seg ut i en eller

annen retning. Vi finner nesten ingen forskjeller dersom vi splitter opp svarene til campusstudentene på faglige utdanningskategoriene⁶. Konsekvensene av endringene i undervisningen kan imidlertid ha rammet de fagene på ulike måter. Det ser vi blant annet nærmere på i neste del.

3 Fagskolenes håndtering av koronapandemien

3.1 Studentene oppfatter at fagskolene har håndtert pandemien på en god måte

Figur 4 Gjennomsnittsverdier (skala: 1 Ikke enig – 5 Helt enig) fordelt på undervisningsform på ulike spørsmål om hvordan fagskolene har håndtert konsekvensene av koronapandemien.

Figur 4 viser gjennomsnittsverdi for svarene på de seks påstandene om hvordan fagskolene har håndtert situasjonen. Det er fem mulige svarkategorier hvor 1 er «Ikke enig» og 5 er «Helt enig». Resultatene er fordelt på de ulike undervisningsformene. Det er verdt å merke seg at studentene i all hovedsak er enige i at fagskolene har håndtert situasjonen på en god måte. De er spesielt positive til at fagskolene raskt fikk på plass en løsning for nettundervisning⁷, og mener de hadde nødvendig utstyr for å gjennomføre arbeidsoppgavene sine. Her er det imidlertid noen få unntak som vi skal gjennomgå nærmere under. Når det gjelder de tekniske løsningene og kvaliteten på nettundervisningen, så opplever campus- og

⁶ Her og resten av teksten bruker vi utdanningskategorier og utdanningstyper om hhv nivå 1 og nivå 2 i det nye felles klassifiseringssystemet for fagskoleutdanninger (FKF): <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/fagskole/felles-klasseifiseringssystem-for-fagskoleutdanninger-fkf/>

⁷ Det skal her legges til at andelen som svarte «Vet ikke / Ikke relevant» blant nettstudentene er svært høy, noe som ikke er overraskende med tanke på at disse løsningene naturlig nok allerede var på plass for disse studentene.

samlingsstudentene disse som noe mindre gode. Påstanden «Du får et læringsutbytte som er minst like godt som det du ville fått dersom det ikke var en koronakrise» er den påstanden studentene er minst enige i. Her er det imidlertid store forskjeller, spesielt mellom campus- og nettstudentene. Blant campusstudentene var det bare 25 % som sa seg enige i denne påstanden, mens nesten 50 % var ikke, eller i liten grad⁸, enige i påstanden. Selv om dette er opplevelsene til studentene og ikke en vurdering av faktisk læringsutbytte, er det grunn til å tro at en del studenter har fått et lavere læringsutbytte enn ellers.

3.2 Fagskolestudentene er mest opptatt av undervisningen og informasjonen fagskolene har gitt under pandemien

Studentene fikk også mulighet til å skrive fritt om hvordan de har opplevd fagskolens håndtering av koronapandemien. De fikk beskjed om at disse tilbakemeldingene ville bli sendt til fagskolene etter at undersøkelsen stengte. Hele 2684 studenter valgte å skrive noe i feltet, noe som utgjør nær 40 % av alle som svarte på undersøkelsen. Dette er et høyt antall og viser at håndteringen av pandemien er noe som engasjerer studentene. Av de 2684 tilbakemeldingene var det 2374 tilbakemeldinger som kunne klassifiseres som enten positive eller negative eller en kombinasjon av disse (kalt «både og» i tabell 1 og 2). De resterende 310 tilbakemeldingene var nøytrale i den forstand at disse kun inneholdt informasjon om hva som var gjort. Det er likevel trolig at disse studentene i hvert fall ikke var negative til tiltakene, ellers ville nok dette ha blitt kommentert. Blant de 2374 «ladede» tilbakemeldingene var 66 % i all hovedsak positive til håndteringen, 15 % hadde blandede opplevelser («både og»), mens 19 % i all hovedsak var negative til fagskolens håndtering. Et fellestrekk ved mange tilbakemeldinger var en anerkjennelse av at fagskolene hadde gjort en god jobb i en vanskelig situasjon. Av de 2374 «ladede» tilbakemeldinger var 802 generelle, det vil si at studentene ikke kom spesifikt inn på hva som var bra eller dårlig. Mange av disse tilbakemeldingene var av typen «Bra», «Fagskolen har håndtert dette svært godt», «Dårlig» og lignende. Disse generelle tilbakemeldingene var nesten utelukkende positive (96 %).

Tabell 1: Andelen positive, negative og blandede («både og») tilbakemeldinger fordelt på de vanligste temaene studentene berørte i tilbakemeldingene til fagskolene. N er antall tilbakemeldinger hvor temaet ble tatt opp.

	Undervisning/ lærer	Informasjon	Organisering/ tilrettelegging	Digital løsninger	Beredskap/ omstilling
<i>Positive</i>	38 %	85 %	60 %	62 %	76 %
<i>Både og</i>	19 %	10 %	5 %	6 %	2 %
<i>Negative</i>	43 %	6 %	36 %	32 %	21 %
<i>N</i>	595	453	363	288	251

Etter å ha tatt ut tilbakemeldingene som kun er av generell art, gjenstår det 1572 tilbakemeldinger hvor minst ett tema omtales. I tabell 1 vises de mest omtalte temaene i fritekstsvarene, mens mindre hyppig omtalte temaer er presentert i tabell 2. Begge tabellene er sortert fra mest til minst omtalt og fordelt i kategoriene «positive», «både og»

⁸ Vi har her lagt sammen svarkategori 1 (ikke enig) og 2.

og «negative». Det er ikke gjort noe vurdering av hvor bredt tilbakemeldingene treffer. Mens enkelte studenter gir tilbakemelding om undervisningen i alle emner og lærere, kan andres tilbakemeldinger kun handle om noen få undervisningstimer i ett emne. Mange av studentene berørte flere temaer i tilbakemeldingen sin, og de fleste tilbakemeldingene er derfor klassifisert under mer enn ett tema.

Fagskolestudentene gav flest tilbakemeldinger om undervisningen eller lærerne som hadde undervisningen. Undervisningen under pandemien fikk svært blandede tilbakemeldinger, hvor en overvekt av disse var negative. Blant de hyppigst nevnte temaene var det undervisningen som hadde høyest andel negative tilbakemeldinger. En viktig årsak til dette var at mange campusstudenter ikke oppfattet de nye undervisningsformene som like gode de som ble benyttet i undervisningen på campus. Mange studenter opplevde også at mengden undervisning ble redusert, eller at de ikke fikk undervisning i det hele tatt. Det er tydelig at overgangen til nye undervisningsformer ble utfordrende for både fagskolene, lærerne og studentene.

Studentene gav også mange tilbakemeldinger om informasjonen de fikk fra fagskolene. Her var studentene i stor grad positive, kun 15 % av tilbakemeldinger var negative eller hadde enkelte negative aspekter. Tilbakemeldingene som gikk på organisering og tilrettelegging, handlet primært om endringer eller manglende endringer i studieopplegget. Dette kunne for eksempel være tilpasset eksamensform eller forlenget frist på eksamen eller flytting av undervisningsbolker slik at mer praktisk undervisning som krevde tilstedeværelse, ble utsatt. Også individuell tilrettelegging eller manglende tilrettelegging, som en følge av endrede rammer hjemme eller på jobb, ble inkludert i denne kategorien. De fleste tilbakemeldingene om organisering og tilrettelegging var positive, men det var også en betydelig andel (36 %) negative tilbakemelding om dette. Studentene gav også i hovedsak positive tilbakemeldinger på de digitale løsningene som fagskolene valgte å benytte. Noen studenter nevnte at de utnyttet muligheten for å se på opptak av undervisning og ønsket at dette skulle fortsette etter at pandemien var over. Til slutt var det mange som kommenterte at fagskolene omstilte seg raskt, og at det virket som om fagskolene var godt forberedt på å legge om undervisningen. En del av studentene som var positive til omstillingen, presiserte at til tross for dette, var ikke selve nettundervisningen like god som den fysiske undervisningen.

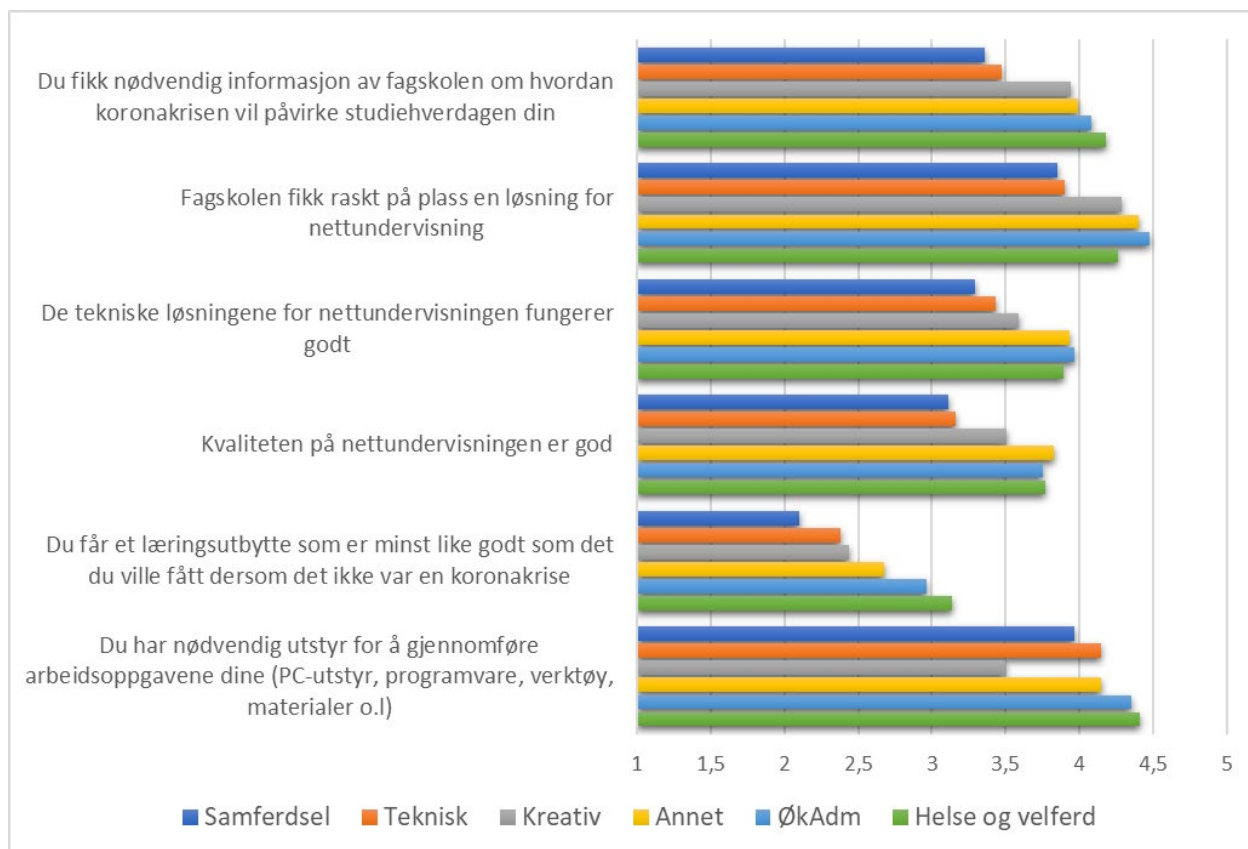
Tabell 2: Andelen positive, negative og blandede («både og») tilbakemeldinger fordelt på mindre hyppig omtalte temaer som studentene berørte i tilbakemeldingene til fagskolene. N er antall tilbakemeldinger hvor temaet ble tatt opp.

	Utstyr/ressurser/ lokaler	Læringsutbytte	Lærernes digitale kompetanse	Egenbetaling
<i>Positive</i>	22 %	16 %	11 %	0 %
<i>Både og</i>	0 %	2 %	11 %	0 %
<i>Negative</i>	78 %	82 %	78 %	100 %
<i>N</i>	59	50	45	18

Blant de temaene som var mindre hyppig omtalt (tabell 2), var tilbakemeldingene i større grad negative. De fleste tilbakemeldingene om utstyr, ressurser eller lokaler kom fra kreative fagskolestudenter som savnet tilgang til utstyr eller lokaler på fagskolen. Selv om

mange av disse kommentarene var negative, hadde de fleste studentene også en forståelse for at det var vanskelig for fagskolen å gjøre noe med akkurat dette. Samtidig var det også enkelte studenter som nevnte at fagskolene gjorde mye for å gi studentene det utstyret eller ressursene de hadde behov for. Dette gjaldt for eksempel at studentene fikk lastet ned nødvendig programvare på egen PC eller fikk hentet eller kjørt nødvendig utstyr hjem til seg. De fleste studentene som nevnte læringsutbytte i tilbakemeldingen sin, påpekte at dette ble svekket. Dette ble det også gitt en tydelig tilbakemelding på i spørsmålet som handlet om nettopp dette, som ble gjennomgått i forrige del. Noen få studenter gav imidlertid tilbakemelding om at endringen i undervisningen gjorde at læringsutbyttet ble bedre. En del studenter påpekte at det var en del mangler i lærernes, eller enkelte læreres, digitale kompetanse. Til slutt er det noen studenter på private fagskoler som synes det er urettferdig at de må betale full studentavgift når de ikke får tilgang til lokalene og utstyr. Flere peker på at tilgangen til dette er en viktig årsak til at man i det hele tatt begynte på utdanningen. På enkelte fagskoler finnes det både en campus- og en nettvariant av samme fagskoleutdanning. Når campusstudentene opplever å bli flyttet over på nettvarianten, men fortsatt må betale for en campusutdanning som koster mer, så oppfattes det som urettferdig.

3.3 Studentenes oppfattelse av fagskolenes håndtering fordelt på faglige utdanningskategorier

Figur 5 Gjennomsnittsverdier (skala: 1 Ikke enig – 5 Helt enig) fordelt på faglig utdanningskategori på ulike spørsmål om hvordan fagskolene har håndtert konsekvensene av koronapandemien.

Figur 5 viser gjennomsnittsverdi på de seks påstandene om hvordan fagskolene har håndtert situasjonen, fordelt på faglig utdanningskategori. For å kunne sammenlikne på tvers har vi her kun tatt med campusstudenter i sammenlikningen. På de fleste spørsmålene er studenter i samferdselsfag og tekniske fag i minst grad enige med påstandene som er stilt. Unntaket er påstanden om nødvendig utstyr for å gjennomføre arbeidsoppgavene. Her er det de kreative fagskolestudentene som er minst enige i påstanden. Vi ser også at disse tre utdanningskategoriene kommer dårligst ut på påstanden om man får et minst like godt læringsutbytte, men her er resultatet også lavt for alle utdanningskategoriene. En annen interessant observasjon er at de økonomisk-administrative fagene gjør det relativt bra selv om læringsutbytte også ser ut til å være svekket her. Innenfor disse fagene finner vi den høyeste andelen rene nettstudenter. Erfaring med å ha nettstudenter kan derfor ha gjort overgangen mindre problematisk for campusstudentene i disse fagene.

Blant samferdselsfagene scorer luftfartsfagene jevnt over noe svakere enn de andre. Det gjelder spesielt på spørsmålet om læringsutbytte, men også de andre samferdselsfagene gjør det svært svakt her. Som nevnt tidligere i notatet opplyser flere studenter i samferdselsfagene at de ikke har hatt praksis i perioden, noe som nok er en viktig årsak til at akkurat disse fagene gjør det dårligere enn andre på spørsmålet om læringsutbytte. Samtidig rapporterer mange helse- og velferdsfagsstudenter også om at praksis har blitt avlyst. Disse er imidlertid mer positive til hvordan fagskolen har håndtert situasjonen. I fritekstfeltet skriver flere av disse at de er fornøyde med den alternative undervisningen som har blitt gitt. Vi kjenner imidlertid igjen mønsteret fra andre spørsmål i undersøkelsen, både fra i år og fra tidligere år.

Det at de kreative fagskolestudentene i mindre grad er enige i påstanden om at de har nødvendig utstyr for å gjennomføre arbeidsoppgavene, tyder på at disse studentene er mer avhengig av skolens lokaler og utstyr for å kunne gjennomføre arbeidsoppgavene sine. De utdanningstypene innenfor kreative fag som kommer dårligst ut på påstanden er film- og fotostudentene og interiørstudentene. I fritekstsvarene deres er det mangel på tilgang til skolens studioer og tekniske utstyr som foto- og filmstudentene først og fremst trekker fram. I tillegg nevner enkelte at det er vanskelig å ta bilder og filme når man primært skal holde seg hjemme. Interiørstudentene melder at de mangler tilgang til materialer, og at enkelte tegneprogramvare som de bruker ikke er tilgjengelig på egen PC. Vi ser også at studenter i andre kreative fag savner tilgang til lokalene. For eksempel så rapporterer dansestudentene at de ikke får like mye utbytte av å danse hjemme fordi man ikke har god nok plass. I tillegg skriver flere kreative fagskolestudenter at de skulle starte med, eller var midt i, eksamensprosjektet sitt. Dette har nok gjort utfordringene med mangel på utstyr og gode lokaler enda vanskeligere enn det ellers ville ha vært.

4 Hva kan fagskolene lære av dette?

I all hovedsak gir studentene fagskolene gode tilbakemeldinger, og de har forståelse for den vanskelige situasjonen fagskolene har vært i. Fagskolene har grunn til å være fornøyde med hvordan de har håndtert konsekvensene av koronapandemien. De har vært spesielt gode til å informere studentene, og mange studenter berømmer fagskolene for at de raskt kom i gang med alternativ undervisning. Selv om fagskolene nå er åpne og hverdagen til

studentene mer normalisert, må fagskolene fortsette være forberedt på at både barnehager, skoler og fagskoler kan bli stengt igjen. De må derfor sørge for å gjøre den digitale undervisningen best mulig, slik at det i mye mindre grad går ut over studentenes læringsutbytte. Fagskolene må følge med på studentenes motivasjon, og de må ha gode undervisningsmetoder som i minst mulig grad gjør at studentene føler seg ensomme. Hvis ikke kan de risikere høyt frafall fra utdanningene sine.

Selv om håndteringen i all hovedsak var god på nasjonalt nivå, var det enkelte fagskoler som fikk mange negative tilbakemeldinger. Disse må være ekstra oppmerksomme på de tingene studentene tar opp og sørge for å gi bedre informasjon og håndtere konsekvensene av koronapandemien på en bedre måte framover.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)